

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Vadász Ede elmondja,*
 Cím: *hogyan választották meg fővárosi tanácsjegyzőnek 1873-ban*
 Forrás: *Egyenlőség*

Bp.

1923 XI. 24

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Ol)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Vadász Ede

Idő

"1923"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Vadász Ede elmondja, hogyan választották meg fővárosi tanácsjegyzőnek 1873-ban

Az első budapesti magisztrátusnak ma már csak egyetlenegy tagja van életben: Vadász Ede, akit 1873-ban tanácsjegyzőnek választott meg az első budapesti közgyűlés és akiről azt írták a lapok, hogy ő volt a főváros első zsidó hivatalnok.

Felkerestük Vadász Edét és megkértük, mondja el megválasztása történetét.

Az első budapesti zsidó tanácsjegyző Podmaniczky Frigyes utcájának 21. számú házában lakik a második emeleten. Kedves, elmés, okos öreg ur, ízes magyarsággal, hibátlan memóriával felel kérdéseinkre, fáradhatatlanul ontja az érdekesnél érdekesebb adatokat, adomákat, előadásán megérzik, hogy kitűnő újságíró iskolába járt, beszédközben is úgy fogalmaz, hogy az tüstént „nyomdaképes”. Nem lehet elhinni, hogy *nyolcvankét esztendő*s, 1842 szeptember hó ötödikén született Kecskeméten.

— Kedves öcsém, — kezdte, — ha maga az első budapesti zsidó hivatalnokot keresi, akkor fáradjon ki a temetőbe, mert

nem én voltam az első zsidó, aki városi szolgálatban állott.

Budán már 1860-ban *tanácsjegyző* volt egy dr. Eulenberg nevű ur és véle együtt dr. Löblin Miksa is. Amikor a liberális érzelű házban budai polgármester hazajött a kiegyezés

után az emigrációból, a zsidó tisztviselők száma még inkább megszorodott.

Pesten Körösi József, a legnagyobb magyar statisztikusok egyike volt az első zsidó vallású tanácsjegyző.

hivatalnok volt még az én megválasztásom előtt Farkas Albert, a pesti orthodoxia egyik díszjele, aki magyarra fordította Racine Phaedráját, híres Schöngest, író, s csak azért nem lett belőle tanácsjegyző, mert a városhoz kerültek szerződésben kötötte ki, hogy ő szombaton nem ír. Nem is írt. Szolgált a várost Horowitz híres pesti antikvárius fia is és fogalmazógyakornok volt még az én jegyzőségem előtt Pálóczy Lipót, a későbbi nyelvtanár is. Én csak utánuk következtem.

Hogy hogyan jutottam el odáig? És hogy a genealógiámra is kíváncsi? Hát tudja, rólam nem érdemes beszélni, ne is beszéljen. De a családom, az valóban érdekesebb, ha szabad ezt mondanom: magyar családok közé tartozik.

— Mi gálszécsieci vagyunk. II. József alatt...

— Ne szakítson félbe. II. József alatt mi nem bevándoroltunk Galiciából, hanem kivándoroltunk Galiciába. A nagyapám ugyanis, Reb Icig, akinek pár a nagyapja is Gálszécsen lakott, zsák- és durvaváson gyárat

akart alapítani, de Magyarországon nem kapott rá koncessziót:

Nem azért nem kapott, mert zsidó volt, hanem azért nem kapott, mert magyar volt.

és Bécs akkor igen nyomta a magyar ipart az osztrák érdekekben. Reb Icig tehát, Gálszécsenről, hogy gyárat alapíthasson, kivándorolt Galiciába, Gorlicébe, Gálszécsent jiddisül Cseceviének hívják. Gorlicén a nagyapám elnevezték Reb Icig Cseceviének. Vagy egy évűzied múltán Reb Icig, Gorlicéről visszaköltözött Magyarországra és Pesten telepedett le. A mai Anker-palota helyén kereskedett vászonnal és drágakövekkel. Minthogy Gorlicéből került Pestre, itt elnevezték Reb Icig Gorlicének. Reb Icig nagy mecenás volt, a zsidó tudomány mecenása. A fiait híres rabbik leányaival, a leányait híres rabbik fiaival házassította össze. Az én apám számára a miskolci Reb Fischmann leányát szemelte ki. Így került az apám, Weiss Vilmos, a Heőpart metropolisa.

— 1870-ben pedig kineveztek a földművelés, ipar és kereskedelemügyi miniszteriumba. Hogy mi voltam ott? *A statisztikai osztály tagja.* De én ezt a címet, amelyet vélem együtt a legnagyobb magyar statisztikusok: Fényes Elek és Hunfalvy János viseltek, tulságosan súlyosnak, nagyinak tartottam a magam számára és kieszközöltem, hogy kineveztek miniszteri fogalmazónak. Az államnál se voltam „utörő”. Akkor már rég fogalmazó volt Löw Tóbiás a későbbi koronagyógyészhelyettes és Grünwald Bernát. Dolgoztam a belügyminiszterium kodifikációs osztályában is és a *bajor kihalási törvényt 1879-ben én alkalmaltam a magyar viszonyokra.* Gorove, Szlavy, Zichy József — aki még él, az Isten éltesse! — voltak a minisztereim. Sohasem juttatták eszembe, hogy zsidó vagyok.

— Hogyan lettem tanácsjegyző? Hát így.

A zsidók az első budapesti magisztrátusba be akarták hozni Weizer Károly ügyvédet, a jeles polyhistort. A városházán azonban Weiser senkinek sem kellett. De nem akarták megbántani a zsidóságot, tehát azt mondták: Ha már zsidó, legyen Vadász! Nekem éppen abban az időben nem valami nagyon ismert a miniszterium. Kötőnek álltam. Jelölttem magam. Megválasztottak. A november 17-iki közgyűlés választott meg, amely nem az első közgyűlése volt Budapest város törvényhatóságának. November 20-án felesküdtem.

— Értésültem róla, hogy november 17-től 20-ig minden tanácsnok felkereste Kaminer mayer Károlyt s megkérte rá, hogy ne mellette tegyenek engem. Én tehát azt cselekedtem, hogy az eskütételre magammal vittem a lemondó-levelemet is, hogy az eskü letétele után leköszönjek állásomról. Ez azonban valahogyan még idő előtt kitűnődött s a zsidóság egy négytagú küldöttsége: Schweiger Adolf, Deutsch Sámuel, Landauer Ignác és Tenczer Pál felkerestek, hogy tervem megmásátására bírjanak. Ez nekik sikerült is. Mandátumom ideje alatt egyik osztályból a másikba dobtak. Azt hitték: ezzel megszokhatnának. Pedig így ismertem meg a városi adminisztráció egész szervezetét. Dolgoztam a szervezési, a jogi, tanügyi, adóügyi, közegészségügyi osztályokban. Hogy miért nem lettem tanácsnok? Azért, mert legszívesebben ki-buktattak 1879-ben. *Ekkor írtam az első és egyetlen folyamódványt életemben.* Nyugdíjaztatásomhoz ugyanis a folyamódvány benyújtása elengedhetetlenül szükséges volt...

— Hogy aztán mi következett? Ha nagyon érdekl, magának. Öcsém, egyszer elmondom. De ne írja meg. Minnek inni rólam? Sokat megpróbáltam, sok rossz ért. De ha valamilyen rossz ért, mindig ezt mondtam: — s ezt tanulja meg tőlem, édes öcsém — nézzük, milyen jó származik ebből a rosszból?... Így lettem nyolcvankétéves.